

تۈرك يۇرتى

تۈركلەر فائىدەسىگە چالغۇچى

اۋن بىش كۈندە بىر چىقار

يىل ۷ - جلد ۱۴ - ئومۇمىي سانى ۱۵۹

۱۵ نۆۋر ، ۱۳۳۴ - سانى ۹

مجرالره کیریورکه آتی، یالکز بو تدبیرلره
تأمین ایدیله من . بناءً علیه ضیا بکک بوخصوصده
دها واضح پرنسیپلر قویماستی بکلردک .

بورایه قدر ویردیکم ایضاحات کوستیریورکه
« یکی حیات » شعرلردن مرکب بر « مجموعه
اشعار » دکلدر . بونی قوندورسه نک (Esquisse) نه
ژان ژاق روسونک (نهمیل) ویاخود (contrat
soeial) نه بکزه تهبیلیرز . بوآدملر زمانلرینک
بحرانلردن ملهم اولارق ناصل جمعیتک آلماسی
لازم کلن شکلری بوکتابلرنده ایضاح ایتشلرسه،
ضیا بکده جمعیتمیزک بوکون کچیرمکده اولدینی
بحراندن ملهم اولارق بوکتابی وجوده
کتیرمشلردر . بناءً علیه نجه بوکتاب کنجکلک
« اجتماعی علم حال » ی اولمالیدر . قیمتی اودرجه
بوپوک وپوکسکدر .

م . زکریا

لا کین ای تورک بو مسعود کوی بیتدیور !
ملتزمک ، فائضینک ، تبارک
نجه سنده ... ! دیور : « بی قورتارک . »
بو اوچ ایشی سندن جابوق ایستیور :

« قالدیر اعشار اصولی ، آچ بانقه ،
یاب هر سمتنده بر زراعی سندیه »

دیمکله اکتفا ایدیور . برده وطن
منظومه سنده تورکه وطنی تعریف ایدرکن :

بر اولمکه که چارشیسنده دونن بوتون سرمایه
صنعتنه یول کوستره ن علمله فن تورککدر ؛
حرفتلری بربرینی دائم ایدر حمایه ؛
نرسانه لر ، فابریقه لر ، واپور ، تره ن تورککدر

دیور . بو ایکی منظومه بزه یاییلاجق
اقتصادی اصلاحاتله اقتصادی قاپیتولاسیونلردن
قورتولمق ایچون آتیلاجق آدیملری کوستیریور .
وشبهه سز بونلر اولورسه تورک اقتصاداً چوق
یوکسه لیر . فقط فکرجه اقتصادی حیاتمز اولبه

« نیمورخانه » ک وصینی

[اوست طرفی بشنجی صاییده در .]

« مؤمنلر قهرمانی امیر تیمور بیلملی درکه ،
نشر ومدافعه دینک کندینه تودیع ایدیلسی ،
تا کری تعالی نک اوکا برلطقی در . الطاف الهیه نک
تزیادی ایچین تیمورده اعمال حسنه سنی تزیید ایدده . »
« پیریمک درکنارینی اوقویجه آل محمد
[*] پیری ، ساداتدن قطب الاقطاب شیخ زین الدین
ابوبکر در . تیموره ، مستقبل اقبالندن اولجه خبر
ویرمشدی . بوآندن اعتباراً تیمور ، اوکا دائما حرمت
ایدهر . ورسعی ، خصوصی ایشلرنده رأینی آلبردی .

۴۲۸۵

« سید شریفدن اوزون برمکتوب آلام ؛
بونده نیم زمانه قادار هر عصرده اسلام دینی
مدافعه ایدن ذواتی صاییور . ونهایتنده :
« سکزنجی عصرده دین اسلامک مدافع وناشری
امیر تیموردر . » دیوردی .

« سید شریفدن بومکتوبی آلینجه تا کری یه
شکر ایتدم . اسلامنی نشر ایچین روح حضرت
محمددن یاردیم دیله دم . مکتوبی پیریمه [*]
توندردم ، که اوده شویله درکنار ایتمشدی :

و علمای دینه دها زیادہ حرمتله معاملہ ایتدم؛
اسلامنی نشرہ دها زیادہ دقت ایلهدم . قوانین
دینیه بی تنظیم ایله دیکدن صوکرآ ، حکومتی
ترصین ایدن قوانین مدنیہ و نظامات ایله اوغرا-
شدم . ایسته او قوانیندن برفکر :

۱- قوہ حکومتی اسلامیت اوزرینه استناد
ایتدیردم . نظاماتم و اوامر او قدار قوی ایدی که
اجرای حکومتده هیچ بررقیم اولمادی .

۲- خلقی و عسکرلری بین الخوف والرجا
طوتدم . اعمال و اقواللری صبرایله قارشیلادم .
بکا التجا ایدنلره ، بی سوه نلره او قدار خوش
معامله ایدم که بکا سوکی لری کیتدکجه آرناردی .
بکا صغینان دشمنلریمه کذلک او قدار آئی معاملہ
ایدم که کین لری سوکی به منقلب اولوردی .
«بندہ حق اولانلرک حق ، هیچ غائب اولمادی .
برکره تبعہم آرا سنہ آلدیقلمی برداها هیچ
قوغمادم .

«خاقان اولونجه ، وقتیلہ بکا فنانلق ایدنلر
بیله آیلک ایدنلر قدار مظهر لطف و ملقبہ بولطف
قارشینده شایوب قالدیلر . بکا یاپیلان فنانقلره
هیچ اهمیت ویرمدم . بونلری دایما اونونمغه
جالیشدم .

۳- اصلا انتقام ایله حرکت ایتدم .
بواحتراض بکا مجهول قالمش در . دشمنلریمی
عادل اولان تا کری به حواله ایتدم .

«بایتمده فعال ، تجربہ لی ، بہادر جنکاورلر
بولوندیردم . اشراف ، سادات و علمایی مجلسمه
قبول ایدم . آجاق و خانلری ایسه مجلسمه
هیچ اوغرا تازدم .

۴- عباداللہ قارشی کولر یوزلی . آئی
قلبی ایدم . شدت و ظلمدن چکیتیردم .

«صوکرآ بیرم بکا شویله یازیوردی : (امیر
تیموریلملی درکه اداره حکومت ، تا کری تعالی نک
کاشانی اداره سنک برآشی در . تورلو تورلو
مأمورلر وار . هربری کندی دائره سندن خارج
ایشه قاریشمالمی . امیرلری ، رئیسری ، الخ
بصیرتک آئنده بولوندور ، که هربری وظیفه لری
آئی یاسین . وسکا اطاعتہ دایما حاضر بولونسون .
مختلف صنفلره عادلانه موقعلر تعیین ایت ، که
ایمپراطور لنگده عقل و حقانیت حکم سورسون .
«ایشلرکده ، تبعہک آراسنده نظامی اہمال
ایدرسک حکومتک ، چوق کچمز ، آلت اوست
اولور ؛ باطار کیدر . هر آدمی ، هر شئی یرلی
یرندہ قوللا تمق سکا دوشر .

«احفاد پیغمبری ، دیگر تبعہک اوستندہ
طوت ، اونلره حرمت ایت ، انعامدن چکینمہ .
حق اوغرینه صرف اولونان پارا اسراف ایدیلش
اولماز . تبعہکی ، اون ایکی به آیرارق عدالتدن
آیریلہ . [

«بیریمک مکتوبی آنجه همان دیدیکلری بیامغه
قویولدم . ایمپراطور لنگمک ایشلرینه دها ای
دوزن ویردم ؛ قوانین و نظامات یاپدم . بونلر
قوہ حکومتی ترصین و حکومتہ یکی بر شوکت
وحشمت ویردی . تبعہمی اون ایکی به آیردم .
بونلر سانکه اون ایکی برج ایدیلر .

«برنجی صنف : احفاد رسول ، علماء ،
شیخلر ، فقہاء ... نلره قایم دایما آچیق ایدی .
بونلر سرائیمک سوسی ایدیلر . مسائل دینیه و امور
حکومت اوزرینه اونلرله مناقشہده بولونور .
ورایلرخی آیردم .

«ایکنجی صنف : عاقل اولوب حکمت ایله
ثباتی نفسلرندہ برلشدیرن ذوات ، تجربہ کور .

بیلدیرم سلطان ایله اولان غوغایه کیدرکن اوردومه
یدی سنه لك تخصیصات ویردم .

«اوردوم ایله خلقی اوایلہ ایی طوتاردم
بربرلرینی اصلا متضرر ایدہ مزلردی .

«عسکرلریمی یرلی یرندہ بولوندرمغه اعتنا
ایلدم . هیچ بری ، نیم چیزدیکم حدودی آشمغه
جسارت ایتمہ دی . اولری نسبتسز ترفیع لر ،
فضله تزیل لر قارشینده بولوندرمادم . بکا ممتاز
برخدمتہ بولونانی ، بویوک مکفاته نائل ایتدم .

«عادی برنفر ، احتیاط و شجاعت کوستریرسه
اونی بریوقلادیقن صوکر ا ذکا و لیاقتہ کوره
ترفیع ایتدیردم .

«آلتنجی صنف : حکمت و کتوم لقلری ایله
امور دولته کیرمکه لیاقتی اولانلر آراسندن بر
مقدار انتخاب ایله یابدیغم ندما بونلره اک
کیزلی ایشلریمی و فکرلریمی آچاردم .

«یدنجی صنف : دیوانه شرف بخش ایدہن
وزیرلر ، کاتبلر . بونلر اعماق ولایاتده خلق
وعسکرلر آرسنده اولان شیلردن بی خیردار
ایدہرلردی . حقوق خزینہ نک محافظہ سنہ ،
جنکاورلرک و تبعہ مک امن و آسایش ایچنده
باشاماسنه دقت ایدہرلری . ایمپراطور لغمده بر
فنالق حصوله کلسه افکار و حرکات حکیمانہ لر یله
اوکا برچاره بولورلردی . ثروت و اقتصاد
مأمورلرم ، زراعی زنکین ایدہ جک وسائط
بولورلردی .

«سکزنجی صنف : طیبلر ، منجملر ،
مهندسلر .. بونلری یانمه چاغیردم . بوآملر ،
ایمپراطور لغمک شرف و سعادتنه یاردیم ایتدیلر .
«ماهر طیبیلرک یاردیمله خستہ لره دوالر
بولدم . منجم لردن احوال عالمی اوکر نمکه اوغر اشدم .

مش اختیارلر ... بونلر ندیملرم ایدی . بونلره ،
کندیمله مساوی ایشلر کبی معاملہ ایتدم .
چونکہ بکا اوزون تجربہ لرندن بحث ایله استفادہ
ایتدیرلردی .

«اوچنجی صنف : دیندار آدملر ... بونلره
حرمت ایله خیردعالرینی رجا ایدہردم . بونلرک
هر طلبلرینی اسعاف ایتدم . خیردعالرینک فائده سنی
کوردم : توقامش خان ایله اولان جنکده ،
توقامشک عسکری چوق ایدی . نیم اوردوم
کوشه دی و بیراقدی . دینار آدملردن منزوی
میرسیدالدین ، باشی آچوب آللرینی سباه قالدیردی .
دعاسنی بیتیرمه دن تاثیرینی کوردک .

«دردنجی صنف : امیرلر ، رئیس لر ، ضا-
بطلر .. بونلرک مجلسده موقعلری واردی .
لیاقتلرینه کوره مظهر ترفیع اولورلردی . بونلره
صمیمانه قونوشوردم .

«برجوق دفعه بکا قیاسیچ چکن بهادرلر ،
نهایت نیم دوستلرم اولدی . هجومه ، تهلکلی
آنلرده کی رجعتہ داثر اولنره سؤلر ایراد ایدہردم .
دشمن صفلرینی ناصیل قیرایله جکلرینی وقیردیقن
صوکر اوللری ناصیل شاشقینلغه دوشوره جکلرینی
ناصیل بوزوب مغلوب ایدہ جکلرینی صوراردم .
بوجنکاورلرک صداقتہ اعتمادله دائم اولنرک
استشاره لرینه مراجعت ایتدم .

«یشنجی صنف : اوردو و خلق که ، نظرمدہ ،
اهمیتجه ، مساوی ایدی . جنکاورلریمک اک
بهادرینه براوتاغ ، براوق قینسی ویردم . بکلک
وولایت لرک اداره آدملرینه و مالیہ رؤساسنه
کذلک عینی صورتلہ حسن معاملہ ایدہردم .

«اوردوم دائمًا تیک اوزره ایدی ؛ معاش
و تخصیصات لرینی طلب ایتزدن اول ویردیرلردم .

«اون برنجی صنف: عمله .. عسکرلر»
سلاح اعمالی ایچین ماهر عمله لری اطرافه
جلب ایتدم .

«اون ایکنجی صنف: تاجارلر، کاروان
رئیس لری ... تاتارستانه، چینه، هندستانه،
مصره، عربستانه، سوریه، دیار رومه،
فرنگ ایللرینه تاجرلر و کاروان رئیس لری
کونده ریردم . اورالرك احوالندن عاداتندن
وبالخاصه حکمدارلرك تبعه لری حقنده کی حال
وحرکتلرندن بی خبردار ایتلرینی ده اراده
ایده ردم .

«اوزاق ایللردن کلن هر سیاحه حسن معامله
ایله، اورالردن خبر آیردم .»

مترجمی

م . رمی

مهندس لر و معمارلردن محتمم بنالر، جنت کبی
بانجه لر پلانلری ایسته دم، بونلری انشا ایتدیردم .
«دوقوزنجی صنف: مورخ لر... بونلردن
پیغمبرلرك، اولالرك، حیاتلرینی اوکره ندیم .
بوتون دنیانك حکمدارلرینی و حکومتلرینك
تعالی و انحطاطلری اسبابی آکلاندیلر . بو پادشاهلرك
حال و حرکتلری، نطقلری و عمل لری نیم ایچین
بر تجربه منبی اولدی . کذلک مورخ لردن بر
یوزنده وقوعه کلن اختلال و انقلاب لری
اوکره ندیم .

«او تخی صنف: آلهیات عالم لری... بونلرله
کوروشور، دوست اولوردم . بونلر بکاحیات
اخرویه یی آکلایرلردی . بونلرده حیرت بخش
شیلر حتی معجزه لر کوردیم . اونلرله قونوشمق،
بکا هم قانده لی، هم خوش کلیردی .

افراسیاب کیمسه؟

۳

عربلرك (قنطورا) دیدکلری بوتورک خاقانی
نه قدر کشف و تحری، نه قدر تحقیق و محاکمه
ایدیلیرسه تورک ملتک، طوراقانلو دولتک
اهمیت تاریخیه سی، عظمت ملیه سی، موجودیت
سیاسیه سی اولسبتده یوکسلیر . قرون اولی ده
تورکلرك درجه اقتدار، تاریخ حیات اکلایشیلیر .
ایشته بوتدقیقات ایله هم توران ایلنك
خاقانی اولان (تور، طوراخان) ک فریدون
زاده اولدینی ماصالی، دها قوتله ردایدیلیر؛

توران ایلنك بویوک خاقانی اولان برس
خان (افراسیاب) ی طایتمق ایچون اوچ
سؤال ترتیب ایدلش و هر برینی تشریح و تحلیل
ایچون برر مقاله یازلش ایدی . ایکنجی مقاله ده
عرض و تفصیل ایدیلن ایکنجی سوالک جوابی،
برس خانك اصل ونسبی دها کوزل ایضاح،
دها یوکسکدن تنویر ایدیه بیامک ایچون عمود
نسبتده واقع (قنطورا، طوراقان) ی تاریخی
برصورتده تدقیق و تحلیل ایتک لازم کلیر .